

ДАНАС НА ПОЗОРЈУ

11.00 часова / Такмичарска селекција
Округли сто: 52 херца

18.00 часова / СНП, горњи фоаје Сцене „Пера Добриновић“

Дани књиге

Промоција позоришних издања

„Његово величанство: Случај“ – Монографија о Ренати Улмански

Приредио Марко Мисирача

Учествују Рената Улмански и Марко Мисирача

Светозар Рапајић „Постколонијалне студије: оријентализам у музичком позоришту“

Учествују Светозар Рапајић и Иван Меденица

„Нова српска драма (антологија)“ (Димитрије Коканов, Олга Димитријевић,

Тања Шљивар, Сташа Бајац, Исидора Милосављевић, Филип Грујић)

О антологији говори Сашо Огненовски

Модераторка: Дивна Стојанов

18.00 часова / Културни центар Новог Сада

Позорје младих

Ежен Јонеско: ЖАК ИЛИ ПОКОРНОСТ

Факултет уметности Приштина – Звечан

3. година глуме

Класа: Јовица Павић, ред. проф.

Асистент: Игор Дамњановић, доцент

Играју

Жак: **ВУК СИМОВИЋ**

Жак, отац: **СТЕФАН МАРКОВИЋ**

Жак, мајка: **АНЂЕЛА ПЕТРОВИЋ**

Жак, деда: **ЈАСМИНА МАРКОВИЋ**

Жак, баба: **ВАЊА ХАЛУПА**

Роберта I и II: **ПЕТРА ЗАМБОНИ**

Роберта, отац: **ЈОВАН ЈЕВТИЋ**

Роберта, мајка: **НЕВЕНА КОВАЧЕВИЋ**

Представа траје 1 сат

20.00 часова / СНП, Сцена „Пера Добриновић“

Такмичарска селекција

Ђорђе Косић

УСПАВАНКА ЗА АЛЕКСИЈУ РАЈЧИЋ

Народно позориште Београд

Режија: ЈУГ ЂОРЂЕВИЋ

Композиторка: НЕВЕНА ГЛУШИЦА

Драматуршкиња: ТИЈАНА ГРУМИЋ

Сценографија: АНДРЕА РОНДОВИЋ

Костимографија: ВЕЛИМИРКА ДАМЈАНОВИЋ

Кореографија: ДАМЈАН КЕЦОЈЕВИЋ

Сценски говор: ЉИЉАНА МРКИЋ ПОПОВИЋ

Сарадник етномузиколог: ДАНИЦА КРСТИЋ

Улоге

Алексија Рајчић: ВАЊА ЕЈДУС

Хоровође: ИВА МИЛАНОВИЋ, НОВАК РАДУЛОВИЋ

Хор: САРА РИСТИЋ, НЕВЕНА МИЛОШЕВИЋ, ВЕРА ЗЕЧЕВИЋ,

ДАНИЈЕЛА МИЛОШЕВИЋ, МЛАДЕН ЛУКИЋ, ГОРАН МИЛОШЕВИЋ

Представа траје 1 сат и 15 минута

20.00 часова / СНП, Камерна сцена

Позорје младих

Џорџ Орвел: ЖИВОТИЊСКА ФАРМА

Академија уметности у Београду

Испитна представа студената 3. године глуме

Класа: проф. ПРЕДРАГ СТОЈМеновић и БОРКА ТОМОВИЋ

Играју

Наполеон: БУДИМИР СТОШИЋ

Скуилер: ДАНИЛО МИЛИЋ

Сноубол: ТЕОДОРА ЊЕГОМИР

Симон: ТОЊА ГАЋИНА

Блубел/Голуб: ИВА ПЕТРОНИЈЕВИЋ

Мајор/Овца/Г-ђа Пилкингтон: АНИСЈА СТОЈКОВИЋ

Дебора: ЛЕА САВИН

Кокошка: АЊА РАДОВАНОВИЋ

Боксер: ЛУКА СТЕВИЋ

Кловер: МАРТА КЉАЈИЋ

Моли: НИКА МАТУШИЋ

Мјуриел: ИРЕНА ТЕПШИЋ

Минимус: СТЕФАН МИНИЋ

Драматургија: ЛОРА ЦОЛИЋ

Костим: АЛЕКСАНДРА СТОШИЋ КРСТОВИЋ

Продукција: МИЛИЦА БАЖДАР, ПАВЛЕ САВИЧИЋ

Представа траје 2 сата

Такмичарска селекција

УСПАВАНКА ЗА АЛЕКСИЈУ РАЈЧИЋ**ИЗВЕШТАЈ СЕЛЕКТОРА**

УСПАВАНКА ЗА АЛЕКСИЈУ РАЈЧИЋ, писац Ђорђе Косић, режија Југ Ђорђевић; Народно позориште Београд, Фондација Нови Сад – Европска престоница културе, Стеријино позорје Нови Сад

Фрагментарна драмска приповест у стиху о тужном, губитничком статусу жене у оковима патријархата, о судару сневаног и сурове стварности. Косићева драма изванредне поетске вредности у свом средишту има причу о злочину који почини жена услед немоћи да се одупре мужевљевом злостављању. На основу књиге *Запворенице – Албум женској одељења Пожаревачкој казненој заводи Милушина А. Појовића*, аутор је изградио драму коју одликује фасцинантно подражавање форме народне поезије (успаванке, нарицаљке, додолске песме итд.) у споју са грубим језичким исказом наше савремености што контрастирањем резултира изванредним драмским предлошком за настанак представе чудесне лепоте у режији Југа Ђорђевића у којој се преплићу елементи традиционалног и брехтовског театра.

Миливоје Млађеновић

ЕКС ЛИБРИС**ХОР ЖЕНА:**

Мила мајко паде Стамат
Јоооој
Уби куја сина мога
Ко ће мајци новце дати
Ко ће врата обијати
Ко ће старце препадати
Комшије нам поткрадати
Јооооооој
О Стамате, домаћине
Глуп си био, драги сине
Мајку стару оставио
Без пензије
Јој.

ХОР МУШКАРАЦА:

Мила браћо паде Стамат
Јоооој
Уби жена мужа свога
То се не сме сем овога:
Муж да своју жену бије
И понекад да убије
Јооој!
Ој Стамате, разбојниче
Глуп си био, го од гоље,
О покојном све најбоље
Ако буде добре среће
Праве вере на пролеће

Извући се она неће
Донећемо на гроб цвеће
Ако буде вере, среће
Извући се она неће
Извући се она неће
Јооооој!

ХОР ЖЕНА:

Убила је мужа свога
А да срање буде веће
Он је неком био син
Могоа је бити мој!
Ако буде вере, среће
Извући се она неће
Извући се она неће
Јооооој!

ХОР МУШКАРАЦА:

Да јој се суди!

ХОР ЖЕНА:

Да јој се суди!

ХОР МУШКАРАЦА:

Праведно, ал' строго!

ХОР ЖЕНА:

Казна бар од четврт века!

ХОР МУШКАРАЦА:

Још би боља била смрт!

ХОР ЖЕНА:

Још би боља била смрт!

(Ђорђе Косић, *Успаванка за Алексију Рајчић*)

ПИСАЦ

Ђорђе Косић
(Београд, 1996)

Завршио Четврту гимназију у Београду, друштвено-језички смер. Аматерски се бавио глумом. Завршио основне

студије драматургије на Факултету драмских уметности у Београду, где је од Катедре добио награду „Јосип Кулунџић“ за изузетна постигнућа у области позоришта, филма, радија или телевизије и награду „Слободан Селенић“ за најбољу дипломску драму.

Његова драма *Сага није јули* ушла је у најужи избор на конкурс Стеријиног позорја за оригинални домаћи драмски текст 2019. и јавно је читана у Београду, Шапцу и Загребу. На истом конкурс 2020. награђен је текст *Усџаванка за Алексију Рајчић*. Радио је као драматург на представама *Пошћо Ђвође* (ФДУ, Атеље 212), *Шкловски: Енерџија заблуде* (Хартефакт фондација), *Реално, шћо да не?* (УК „Вук Караџић“), *Пенџаус: Обичан човек* (СОКО), СКЦ, Универзитет уметности у Београду), *35 калорија без шећера* (Студио Центар, Дом омладине Београда), *Бели бубрези* (Атеље 212 – асистент драматургије), *Ејска фанџасџика* (Студио Центар, Дом омладине Београда), *Гуливер* (Мало позориште „Душко Радовић“), *Плацебо* (Народно позориште Приштина), *Ивица и Марица* (Луткарско позориште „Пинокио“), *Паклена Наранча* (АДУ, Katran Shock Show Industry), *Сан лејње ноћи* (Мало позориште „Душко Радовић“), *У раљама живоџа* (БДП – драматург сарадник), *Свиње* (Боом! Театар), *Пеликан* (Народно позориште у Београду), *Краљ Иби или Пољаци* (Народно позориште у Пироту). Драматург је прва три издања фестивала ангажованог позоришта за младе Ангажман Фест.

Један је од оснивача и члан креативне групе Pointless Films. Писао је сценарио за дугометражни музички филм *Буч Кесиди: Еуфорија уживо* у продукцији Pointless Films, као и за награђивани кратки филм *Диван дан* (2019, р. Давид Јовановић). Осим тога, био је сценариста документарног филма *ФПУ 70* у продукцији Факултета драмских уметности, поводом седамдесетогодишњице Факултета примењених уметности у Београду. Његов сценарио за играни филм *Сунце никад више* добио је новчану подршку на конкурс Филмског центра Србије и филм је тренутно у постпродукцији.

РЕДИТЕЉ

Југ Ђорђевић
(Врање, 1993)

Основно и средње образовање завршио је у родном граду. У другој години средње школе постао је стипендиста

Америчког конзулата, те трећу годину средње школе завршава у School of the Arts у Рочестеру, држава Њујорк. Дипломирао је позоришну и радио режију на Факултету драмских уметности у Београду у класи проф. Николе Јевтића и Душана Петровића. Током студија режирао комад Саре Радојковић *Chatroom – џојрешан џрофил* (2014) у Омладинском позоришту ДАДОВ, као и део омнибуса *Триџић за џинеџера* (2016) Страхиње Маџаревића у истом позоришту. Дипломску представу *Каскадер* аутора Страхиње Маџаревића режирао је на десетом Фестивалу интернационалног студентског театра у Београду.

Прву професионалну режију потписује у Позоришту „Бора Станковић“ у Врању на представи по тексту Тијане Грумић *Кејлер 452-б*. За исту представу Тијана и Југ поделили су Специјалну награду за нову позоришну осећајност на 54. Фестивалу професионалних позоришта Србије „Јоаким Вујић“ у Новом Пазару. Ова представа нашла се у главној селекцији 63. Стеријиног позорја 2018. Исте године режира комад Огњена Обрадовића *Како одржавати фикус* у Народном позоришту Ужице, а представом *Триџић о радницима* (текст: Сара Радојковић, Страхиња Маџаревић и Тијана Грумић) у његовој режији, отвара се ново Градско позориште у Чачку. Децембра 2018. режира комад *Dolce vita* Јелене Палигорић у Опери и позоришту Мадленијанум. Почетком 2019. у Народном позоришту у Краљеву режира комад *Сумња* Џона П. Шенлија. Исте године на 55. Фестивалу професионалних позоришта Србије „Јоаким Вујић“ у Краљеву добија специјалну награду за режију за представе *Сумња* и *Триџић о радницима*. Крајем 2019. режира *Нечистиу крв* у драматизацији Тијане Грумић у позоришту „Бора Станковић“ у Врању, као и комад *Један Егџи* Арманда Насцимента Розе у Народном позоришту у Нишу.

Добитник је награде за најбољу режију на 5. Позоришном пролећу у Шапцу, за режију представе *Нечистиа крв*. Почетком 2021. у Београдском драмском позоришту режира комад Р. В. Фасбиндера *Кишне каји на врелом камењу*, као и *Трамвај звани жеља* Тенесија Вилијамса у Народном позоришту у Сомбору. Исте године у Градском позоришту у Чачку режира комад *О Гилџамешу* Тијане Грумић, као и њен комад *Флеке* у Краљевачком позоришту.

ДРАМАТУРШКИЊА О ПРЕДСТАВИ

Алексија Рајчић, главна јунакиња драме Ђорђа Косића, у свом животу није имала много избора. Као и друге жене којима је окружена, а чији животи представљају модел по ком се очекује да функционише и њен, у свету огрезлом у патријархат, Алексијино је само да ћути и трпи. Животу који је, и пре него што је почео, осуђен на насиље, немогућност избора, а самим тим и немогућност еманципације или среће, алтернативу представља једино – смрт. Кроз специфичан стилски захват у ком све споредне јунаке и јунакиње сједињује у мушки и женски хор, аутор комада издваја Алексију и њено искуство, тиме их стављајући у контрапункт са деперсонализованим актерима ове приче, односно друштвом, које на крају и јесте највећа препрека у потрази ове жене за срећом и слободом. Осим формалног обликовања текста, писац се поиграва и језиком, тиме вешто приказујући потресну животну причу једне жене која излаз из зачараног круга насиља и коначну слободу, парадоксално, проналази у затвору. Иако нас стил и језик ове приче могу навести на помисао да се она одиграла пре извесног времена, у некој блиској или далекој, али ипак прошлости, оваквим женским судбинама најжалост сведочимо и данас. У 2021. у Србији је забележено укупно 20 убиства пунолетних жена у породично-партнерском контексту, као и 16 покушаја убиства жена, а није могуће утврдити колико жена умре од последица дугогодишњег трпљења насиља. Многе од ових жена пријављивале су своје насилнике, али их систем није заштитио. У таквом систему, који је свакојак, а најмање на страни жртве, жене често не виде други излаз осим да „узму правду у своје руке.“

Тијана Грумић

КРИТИКА

Као и сваки текст, и драму *Усјаванка за Алексију Рајчић* Ђорђа Косића можемо анализирати у одређеном идеолошком контексту. У том случају можемо закључити да овај комад сведочи о суровости патријархата који жену осуђује на трпљење и чекање. Ово чекање, међутим, има двоструку димензију; на једној, субјективној страни су етапе дефинисане животном доби, па женско чељаде чека да одрасте, да се задевојчи, потом уда и, на концу, умре. У стварности свака од ових фаза претвара се у ход по мукама – од рђавог ка горем, од упознавања девојчице с правилима света омеђеног вољом мушкарца, преко узалудне вере да ће у таквом свету девојаштво нешто променити, па до пуне наде младе жене да ће се напакон остварити у браку. У овом контексту чак и доживљај смрти мења смисао и претвара се у ишчекивање спасења. Идеолошки дискурс драме још је више наглашен чињеницом да живимо у доба новог буђења феминистичке побуне против партијархалног устројства цивилизације, па нам се може учинити да *Усјаванка* подилази актуелним очекивањима дела публике.

Срећом, као и сваки комад, и Косићев има драмску форму, и то веома специфичну, а она, осим што указује на ауторову вештину, уверљиво афирмише и његову списатељску поетичност. Отуда се овде форма драме намеће као примарни механизам на основу којег ваља размишљати о значењу приче. Драма је, наиме, писана у стиху који условљава прецизан ритам, а он се са нивоа реченица и реплика преноси на комплетну атмосферу комада и дефинише позиције, размишљања и расположења јунака, а одређује и карактер глумачке игре. Управо у поетичности и ритму драмског материјала Југ Ђорђевић налази упориште за свој смели редитељски поступак; уз помоћ драматуршкиње Тијане Грумић он концепт заснива на фолклорним елементима, при чему фолклор овде не упућује само на традиционализам него је оквир који увелико надилази драму главне јунакиње која одлучи да више не трпи насиље и убије мужа. Наспрам Алексије је мушкарац – некада отац, каткад муж, комшија, судија или владар, а сви су чланови мушког хора. Други хор чине жене, такође у разним улогама, некада као Алексијина подршка, а некад као део заједнице спремне да осуди главну јунакињу. (...)

Александар Милосављевић
Други програм Радио Београда

Рађање трагедије из музике

(...) Због специфичности форме и стила, Косићев текст је нарочити изазов за сценско тумачење, у чему се редитељ Југ Ђорђевић изузетно снашао, постављајући га као деликатну музичку драму (драматург Тијана Грумић). Радња је смештена у затворени розикасти простор стилизованог изгледа, са функционалним детаљима који ће по потреби бити извори изазовних значења, али и сценске динамике, финих визуелизација развоја радње (сценограф Андреа Рондовић). Елегантно обучена, као да је јунакиња неке гламурозне опере, Вања Ејдус представља Алексију, вешто обликујући смесу трагичности због неминовности бола трпљења и погубне жеље за близином мушкарца, и специфичне ведрине, снаге помирења са патњом (костимограф Велимирка Дамјановић). У том смислу, ефектно су решене сцене у којима сазнајемо о доживљеном насиљу – она се тада упорно држи блажности и спокоја, што се може схватити као знак женске снаге.

Представа почиње њеним монологом, она се публици директно обраћа, представља се као Вања Ејдус, брехтовски показујући да ће играти лик у драми. То утврђује дистанцу између глумца и лика, намећући активнији однос гледалаца према радњи коју ће посматрати. Након уводног монолога, око ње се групишу два хора, Мушкараца и Жена, из којих ће повремено иступати индивидуални гласови, ликови чланова Алексијине породице, који ће са њом развијати различите односе. У тако постављеној сценској радњи нарочито фасцинира спој драмског и музичког, и снага хорског певања које продире у унутрашње, ирационалне просторе гледалаца (композитор Невена Глушица). Прецизно су промишљене и композиције тела чланова хора (кореограф Дамјан Кецојевић), као некакве живе скулптуре које имају и симболички смисао (жене ринтају по поду, гребући прљавштину, док брадати мушкарци изнад одлучују о њиховим судбинама).

Сценску радњу одређују суптилна продубљења динамике, простор се постепено креће ка хаосу преврнутих кауча и рашчупаних јастука, конкретно и симболички одражавајући буре у души протагонисткиње. Они се ефектно изражавају и путем звука, узнемирујућег лупања по зидовима и решеткама. Ово сложено визуелно, музичко и перформативно ткање представе Југа Ђорђевића, подсетило нас је на дела музичких театарара Хајнера Гебелса и Кристофа Марталера, играних раније на Битефу. Дела која средствима врхунске естетизације успевају да зађу у наше унутрашње пределе потиснуте осећајности, у сфере могућег проналажења (изгубљене) духовности.

Ана Тасић
Полиџика, 16. мај 2022.

Смрт боља од милости

(...) Оно што посебно плени у овој представи је глума Вање Ејдус. Она почиње представу тако што нам се лично обраћа ауторитарно тражећи да искључимо телефоне јер жели да концентрисано пратимо причу коју ће нам одиграти. Она наставља да се током читаве представе обраћа нама у публици. Алексија, како је она игра, несумњиво јесте жртва друштва, али је и продукт тог друштва. Она у себи има нечег отуђеног – отуђеног не само од другог бића, већ и од себе, па чак и од бола који осећа. Вања Ејдус нам врло мирно и без патетике приповеда и о томе како је Алексију муж тукао, али и како је она зграбила сребрни свећњак и, у жељи да помогне мужу неспособном лопову, убила старца кога су опљачкали. Пут насиља је истовремено и пут Алексијиног страдања и пут њеног ослобађања јер је схватила да и жена може да буде насилна као мушкарац. Можда чак и убојитија, безобзирнија и ефикаснија од брачног партнера. Рођена и одрасла у немилосрдном свету, и сама је немилосрдна. Да би неко могао бити немилосрдан, мора бити безосећајан за бол и свој и туђ! Једино када Алексија Вање Ејдус покаже бес и револт је када Алексији смртну казну преиначе у дугогодишњу робију. Јер њен пут је пут борбе за личну слободу. Алексија жели да буде слободна и ако је то једина могућност, она ће за себе радије изабрати смрт него да прихвати „милост“ живота на робији. Алексија у комаду и представи убија мужа из кубуре за коју каже да је висила на зиду собе, али нити има зида,

нити има кубуре. На крају представе Алексија се појави са секиром – убиство секиром је карактеристика крвавих породичних (и не само породичних) обрачуна у нашем народу. Међутим, да ли је Алексија мужа убила секиром или кубуром мање је важно. Вања Ејдус нас тачно, непретенциозно и ефикасно води кроз страшну животну причу своје јунакиње која истовремено има језив и поетичан назив: *Усџаванка за Алексију Рајчић*.

Марина Миливојевић Мађарев
Време, 5. мај 2022.

У ВРЕМЕ НЕСИГУРНО

ЖЕНА

Не постоји нека библ. „наука о жени“. 1. Многи искази потичу из културног круга у којем је Ж. посве подвргнута мужу: мушкарац се сматра првотним створењем а Ж. као помоћница „коју је муж узео“. Било који женин завет против воље оца односно супруга ништаван је. Правни је положај Ж. низак. Ни супруга ни кћерка не могу баштинити посед ако је покојник имао сина. 2. Неке се Ж. описују као значајне особе, на пример прамајке (Ева, Сара, Ребека, Рахела, Мирјам, Дебора, Рута, Естера, Јудита, Аталија, Изебела). То су били изузеци. Ж. је стицала углед као мајка синова. Упоредно је се Божја љубав с мајчинском. Хвали се њена мудрост као „мајка крепости“. 3. У Светом писму спомиње се љубав мушкарца према вереници односно супрузи, али то није битно за остварење брака. 4. У мудросној књижевности често се хвали добра Ж. („абцеда добре домаћице“). 5. Жене су активно учествовале у богослужењу. Њихово се суделовање све више ограничавало. Јудаизам се одупирао покушајима еманципације неких паганских религија. Без утицаја су били и неки филозофски назори који су Ж. придавали већи углед. 6–7. Жене су имале велико значење у првој хришћанској заједници. Примале су дарове Духа и играле улогу у добротворној делатности. Никад не чујемо о женама које би предводиле заједницу. 8. Црква и заједница често се приказују као „Ж.“ 9. Хришћанско темељно начело: „Нема више ни мушког ни женског, јер сте сви само један у Христу Исусу“... / *Библијски лексикон (Kleines Stuttgarter Bibellexikon)*, Кршћанска садашњост, Загреб 1972.

Кувада (фр. *couvade*, легање, излегање). „Мушко бабињање“. Настојање мужа породиље да симболично преузме њену улогу. Отац тиме легализује своје очинство. Специфичан метод заштите породиље и новорођенчета (Западна Босна, Далмација, Херцеговина, Црна Гора). Муж би легао поред жене која се порађа и превијао се, јаукао, кукао, симулирајући порођајне болове. Опис из 1956, Црна Гора: „У кревету је лежао домаћин. Примао честитке и јаукао. – Родио ми се син. Као јабука! – изусту и поново зајаукао. Глас неког сељана: Чујем да си добио сина, Крсто! Срећно, срећно! Па какви су били трудови! Да ли си се много намучио?“ / Душан Бандић, *Народна религија Срба у 100 њојмова*, Нолит, Београд 1991.

Приредила Александра Коларић

ИНТЕРВЈУ

Тијана Грумић
ауторка текста „52 херца“

ПРОМИШЉАЊЕ БОЉЕГ ДРУШТВА

Драмска списатељица Тијана Грумић говори за Билтен о представи „52 херца“ која је по њеној драми „Најусамљенији кит на свету“ постављена у позоришту у Новој Горици, а коју је публика Позорја видела синоћ. Тијана говори о губицима, блискости, динамичности породичних и других односа, о театру...

Како разумеш свет који ствараш пишући?

Као свет који личи на наш, али пружа много више могућности за размаштавање, за померање граница, за откривање простора који нам нису доступни у свету у којем живимо. Видим га као потенцијал за слободу која можда није достижна у овом свету и тренутку у ком се налазимо. И позориште тако доживљавам. Чини ми се да је на филму такву врсту слободе теже постићи, а да позориште открива више поља унутар којих се могу домаштавати и расписивати нови светови. За мене је то уско повезано са позориштем, та врста промишљања неких потенцијално лепших и бољих друштава и светова.

У том контексту колико мислиш да позориште мења гледаоца, утиче на њега?

Сигурно у некој мери може да подстакне на размишљање, да отвара просторе другачијег промишљања. И за оне који га стварају и за оне који позориште гледају. Можда та промена није одмах видљива или достижна, али у позоришту о њој може да се полемише. У том смислу утиче.

Комад „52 херца“ говори најпре о губитку. И у другим твојим драмама важна ти је динамика породичних односа. На крају то нас и у животу одређује и тек када је освестимо имамо могућност да ту динамику темељно мењамо.

Како се односиш према томе?

Мислим да сам се на почетку свог списатељског рада бавила несвесно тиме, а онда, као што си и рекла, како постајемо свеснији тога, тако другачије и приступамо динамичности тих односа. У почетку је то, дакле, било интуи-

тивно, а касније је постало свесније. Више мојих драма припада том корпусу – „Кеплер 452-Б“, „Моћни ренџери не плачу“, „Флеке“, и све се те драме баве породичном заједницом, најпре зато што се сви ми, свесно или не, увек на неки начин бавимо породицом. Мислим да нас породичне релације дубоко одређују. На крају крајева, од антике до данас, драмска литература се на разне начине заправо бави породичним односима и њиховом динамиком, провлачећи кроз то и неке друге, велике теме. Код мене, у случају „Најусамљенијег кита на свету“, односно „52 херца“, та тема јесте болест и губитак вољене особе, али као и до сада у својим радовима, приступам јој из визиуре породичних односа. Породица је у том смислу оквир, није увек основна тема, али јесте оквир из ког се нешто друго посматра.

У антици човек је у власти воље богова, а касније ће покушати (мање или више успешно) да сам буде властан над својом судбином. Твоје су драме веома интимне и јунаци се баве сопственим емоцијама и односом према њима.

То је наше цивилизацијско осећање света, окренути смо више себи, узимамо ствари у своје руке и окрећемо се својим унутрашњим доживљајима. Личне импресије, емоције и ношење са њима, постају важније од околности које до њих доводе. Те околности и ствари које нам се догађају можда можемо посматрати као неминовност или као неки фатум, али оно што је важније, и чему су окренути многи савремени писци и списатељице, јесте интимни доживљај свега тога. Тако се и ја окрећем унутрашњим световима својих јунакиња и јунака.

фото: Б. Лучић

Како ти разумеш улогу Кловна у драми „52 херца“?

Највише је разумем кроз перспективу извођачког и уметничког. Та врста перформанса различита је од оног у позоришту, мислим да има неке друге циљеве, али ми је ипак био веза са уметничким светом уопште, а онда и позориштем. Са друге стране, он носи са собом симболику проналаска себе. Мој Кловн у драми покушава да нађе себе и кловна у себи, јер, уосталом, не може свако бити кловн.

Улога драмског писца данас? Ти си по први пут данас била на сцени у представи по свом тексту.

Југ Ђорђевић и ја смо недавно радили ауторски пројекат у Хартефакту и у њему је, рецимо, моја улога била другачија од оне на коју сам навикла. У случају тог пројекта подједнако смо учествовали у грађењу представе, како у склапању текста, тако чак и у редитељској поставци, а по врх тога смо себе додатно изложили тиме што смо поставили и ликови у тој представи. Ми не играмо себе, додуше, глумци нас играју, али је цело то искуство било прилично специфично. И овог пута сам била део представе, што није био основни концепт, али је редитељка представе, Мојца Мадон, решила да то буде тако за играње на Позорју. Постоје делови текста које је било тешко превести путем титла и онда је била одлука да ја будем на сцени са глумцем и симултано преводим текст. Она је на добар начин редитељски откључала овај мој текст и лик Кловна решила управо кроз питање позоришта. Позориште је постало једна од тема ове представе, а онда је у таквој њеној мета-театарској поставци потпуно имало смисла да, у ситуацији где се мој текст игра на словеначком језику пред публиком у Србији, баш ја будем та која ће га преводити са сцене. Веровала сам редитељки и њеном концепту, зато сам и пристала да и на тај начин будем део представе.

Коселекторка си Битеф фестивала, шта је оно што постављаш себи као задатак?

Пре свега да учим. Мислим да је ова прилика истовремено узбудљива и застрашујућа, а због мојих година и искуства осећам велику одговорност. Мислим да је леп и значајан гест Никите Миливојевића, уметничког директора фестивала, да моћ коју је добио од оснивача, подели са два женама – Ксенијом Ђуровић и са мном, које смо у коселекторском тиму са њим. Колективни рад је иманентан позоришту, а мислим да је важно да таква пракса онда уђе и у овакве сфере рада, попут курирања позоришног фестивала. Од себе очекујем да будем одговорна према том послу и да учим из њега највише што могу. Битеф је велик и важан фестивал, а прилика да кроз рад на њему пратим шта се дешава у пољу извођачких уметности, како у Европи, тако и у свету, заиста је велика привилегија на којој сам јако захвална.

Моја колегиница Снежана Милетић недавно је радила интервју са Дијаном Милошевић из Дах театра која јој је рекла да сматра да је нада данас субверзија. Шта је по теби данас субверзија?

Солидарност. Код нас тешко долази до грађења таквог заједништва, а када се деси и оствари, мислим да је то права субверзија.

Наташа Гвозденовић

Мојца Мадон
редитељка „52 херца“

О ПРИПАДАЊУ

Редитељка Мојца Мадон говори за Билтен о тексту Тијане Грумић по којем је режирала представу „52 херца“, о потреби да припадамо, о улози кловна у овој представи, о мелодијама које понекад нисмо кадри да чујемо или их се сетимо, говори и о занимљивим будућим плановима...

Тијана Грумић за овај комад каже да говори о усамљености, али и о блискости. Како разумете ове две категорије у том контексту?

Мени је било занимљиво кад сам читала о најусамљенијем киту на свету, кад сам уочила да он није сам, он има неко друштво, али нико га не чује... Тако да ми се чини да је усамљеност можда и то: да си у групи људи али да те нико не разуме, или да припадаш некој групи или не припадаш, мислим да је то ствар припадности, јер ако заиста припадаш, онда твој живот има виши смисао. Ако то немаш, онда је незгодно.

Фото: Б. Лучић

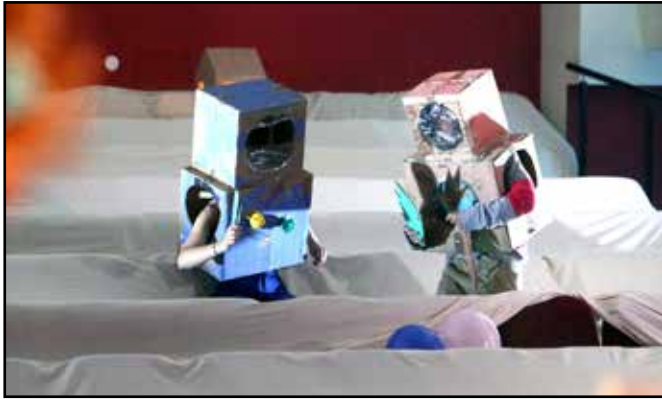
Говорите о усамљености осебујног бића које у себи носи и врсту пуноће, ако сам добро разумела?

Тако је. Мислим да смо се у овој представи пре свега интересовали за припадање породици и друштву. Говорећи о Дечаку, Кловну и Киту, говорећи из све три перспективе, ми говоримо о потреби да се негде припада.

Говорили сте и о динамаци односа унутар породице.

Јесмо. Занимљиво је да је то нормална породица којој се деси трагедија. Тијана у комаду не пише шта се деси после, а ми смо се бавили тиме, погађали смо шта може бити после. Прелази се из једног времена у друго, долази се до сусрета

Фото: Б. Лучић

мајке са сином који је одрастао. Покушали смо да добијемо слику те мајке која је већ стара, види се проток времена.

Специфично сте организовали простор, представа почиње напољу, публика делом седи на сцени, делом у гледалишту. Играте се са перспективама...

То је све због Кловна, кад смо видели да ће он водити причу и публику, схватили смо да представа не сме да почне у позоришној сали, него у фоаеју... У Новој Горици он на великом балкону дочекује госте и гледа у звезде, што резонује са комадом... схватили смо да је то путовање. На сцени... у Новој Горици гледала сам салу и кабина за светло, била је попут астронаутске станице. Помислила сам: то нам је сценографија, тако да смо решили да публика седи на сцени и да гледа у гледалиште. На тај начин мало се промени жанр кад после публика опет седне у редовно гледалиште. Конвенционални смо када публика седи у гледалишту, док део где седи на сцени није толико конвенционалан. Мислим да има лепоте у томе кад смо сви на сцени, збијени у једном простору, што има смисла и кад говоримо о усамљености.

Ко је за вас Кловн?

Конферансије, он води представу, стално је са нама, он прича причу, стално је са публиком и баш сам се усредсредила на реченицу кад Тијана каже: Он није више кловн, сад је нешто друго. Он не зна шта је и говори зашто је престао да буде кловн. Кроз представу сазнајемо да због смрти девојчице, о чему сведочи, он схвати да не може више да ради тај посао, брине га што му је после тога памћење лоше, не може да се сети песме коју је певао девојчици. После се сети да је то песма кита.

Шта је субверзија у данашњем свету?

Позориште. Позориште је искуство које желим да се свакоме некад деси. Да гледа добру представу и да је са дивним људима у представи. Можда је то наива жеља, али, чини ми се, то је субверзија.

Шта радите следеће?

Планирам један пројекат, то је моја мастер представа, истражујем још, представа ће се бавити делом Словеније на граници са Италијом. То је део где је и село из ког долазим, у коме је остала група људи које називају староверцима. Они се нису одрекла паганства и нису прихватили хришћанство пошто су желели да сачувају своје обреде. Та тема кореспондира са мојим наслеђем, мојим идентитетом.

Наташа Гвозденовић

ОКРУГЛИ СТО: 52 ХЕРЦА

ДЕМИСТИФИКАЦИЈА ПОЗОРИШНОГ СВЕТА

На округлом столу о представи „52 херца“ (Словенско народно гледалиште Нова Горица, Словенија) по тексту Тијане Грумић, у режији Мојце Мадон, присуствовали су драмска списатељица и драматуршкиња **Тијана Грумић**, редитељка **Мојца Мадон**, сценографкиња **Урша Видиц**, глумци **Марјута Сламич**, **Петер Харл** и **Ана Фаћини**.

Влатко Илић је на почетку изразио задовољство што је ова представа на Позорју јер не долази из Србије, а рађена је по тексту наше ауторке. Тиме одјекује наслеђе Позорја када је Стеријино позорје био фестивал Југославије. Започео је разговор о питањима простора.

Гласање публике за најбољу представу
YANKEE ROSE – 3,90

Гласање публике за најбољу представу
52 ХЕРЦА – 4,67

Тијана Грумић: У тексту у првој реченици каже се да се прича дешава од морских дубина до космичких висина. „Било је важно да у овој представи покријем различите визууре о теми која их повезује, али било је важно да се и просторно повеже. Текст је настао 2019, наручила га је кућа у којој се сада налазимо. Имала сам слободу да пишем о чему желим. То није био задатак већ моја лична инспирација да причу сместим у различите просторе.“

Фото: Б. Лучић

Сценографкиња **Урша Видиц** прокоментарисала је употребу простора и нагласила да у тексту нема физичког простора. „Простор је дуалан, имамо свемир, море, небо, има подморница, болница, нема конкретно фиксираног простора. То је било размишљање о микро и макро простору.“

Имамо мале куће и имамо велики свемир, било је питање како да се такав простор повеже." Нагласила је да близина и даљина имају велику функцију у представи. Простор се мисли кроз разлике. Представа се одиграва у више просторних регистара. „Ми смо позоришна породица, породица клонова, и зато смо узели цело позориште као почетно полазиште. Врло нам је битно било да се играмо кроз макро и микро елементе представе.“

Влатко Илић је изразио уверење да је коришћење простора позоришта важно и да то постаје метафора у коју се смешта све остало.

Редитељка **Мојца Мадон** прокоментарисала је институцију позоришта као простор. „То је изашло из тога да смо драматург и ја читали лик Кловна као да је глумац у позоришту. На почетку он каже да се зове Матија и да је део позоришне породице. Простор је изашао из тог лика. Ми смо прешли из позоришне сале у фоаје због тог лика. Схватили смо да тај лик треба да дочека публику. Представа се адаптира у складу са простором, постоје разлике између Новог Сада и Нове Горице. Хтели смо да све делује да је део овог позоришта. Ми уђемо у неки простор и преузмемо елементе који се тамо налазе.“

Влатко Илић је додао да се може сугерисати и на институцију театра. „Имамо још један план који се реферише, а то је простор Нове Горице. Занимало га је да ли се поставља питање театра у којем јесмо или нисмо заједно, у којем смо усамљени или отуђени.“ **Тијана Грумић** је прокоментарисала да се то поставило само од себе. „Излази се из циркуског или клоновског контекста у позоришту.“

Мојца Мадон је додала да је циркус институција као и позориште, као и да јој је блискије да не ради класично, да публика не седи у гледалишту. „Хтели смо да се позориште раскрије, да се виде и сценски и технички детаљи, да се ништа не мистификује и сакрије од публике, а у исто време да се у том грубом позоришту ради нека мистика ове приче која је апстрактна. Тамо је неки свемир, океан и кит. Цела представа је сценографски минимали-

стичка, немамо пуно елемената.“

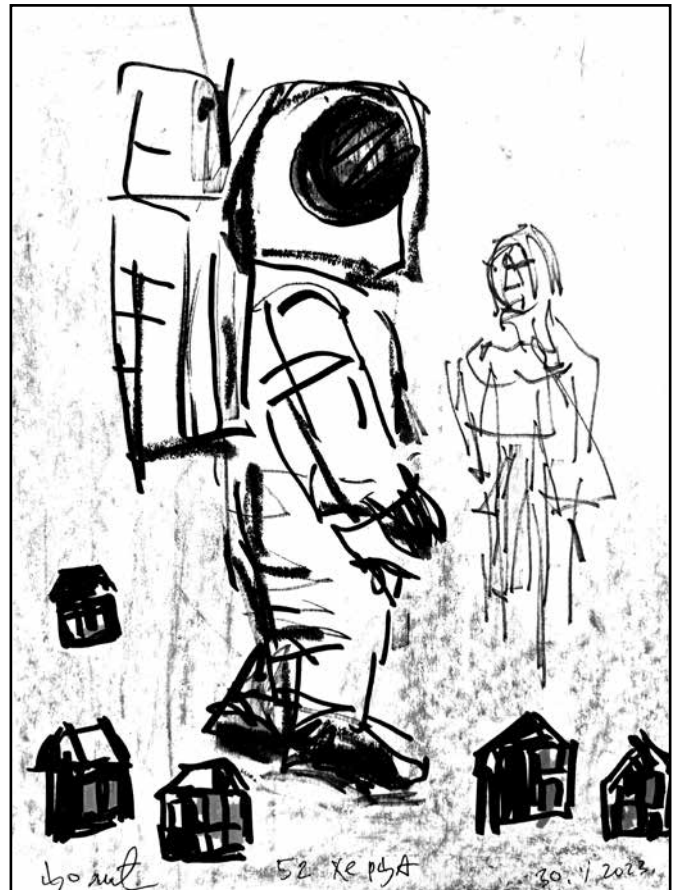
Урша Пишот рекла је да су неки елементи били важни и да нема пуно естетских елемената. „Утроба театра чини неке елементе. Та представа има могућност да се све промеша, имамо више искуства.“

На причу о отуђености и усамљености у позоришту, редитељка **Мојца Мадон** додала је да су глумци све време на сцени. „Сви смо једно друштво, једна породица, преко простора смо хтели да пренесемо ту поруку заједништва. У Новој Горици имамо ту слику која је далеко од нас и далеко од позоришта, а то нисмо могли овде на изведемо. Нешто ирационално се дешава у нама када видимо у даљини девојку и тада се препознаје нека самоћа.“

Урша Пишот је рекла да је важна временска димензија. „Тражили смо нешто што је старо, данас имамо више индивидуализма него пре, не трудимо се да ту идеју истакнемо као кључну, дошло је до хипериндивидуалности и тиме се више долази до усамљености.“

Глумица **Ана Фаћини** обавестила нас је да је припрема за ову представу трајала кроз цео процес. „Тражили смо за кита неки израз преко којег бисмо могли стићи до публике, до људи. Маргиналне људе у позоришту не опазимо често, нпр. чистачица, а увек су ту некој својој самоћи.“

Влатко Илић напоменуо је да глумци често прођу школу која их научи више него што ће икада моћи да искористе у позоришту и често се одустаје од глумаца, њихових вештина, свега што могу да ураде. **Ана Фаћини** подсетила је да се овде раде изазовне ствари. „Матија ради физички

Кроки сликара Угеше Цолића из представе „52 херца“

луде ствари, мој крик, Мојца нам је омогућила да смо све своје таленте могли показивати и да смо могли да се играмо са њима. Та прича је на овај начин дошла ближе људима. Ја сам се на почетку питала како ће испасти китова песма, тражили смо прави приступ томе. Мојца је дала изузетну старт позицију и брзо смо схватили да то не може бити певушење и лепа песма, то мора потећи из човека. То је нешто што свако од нас поседује, губитак некога, болест, бол...”

Марјута Сламич истакла је породицу. „Ми смо породица, ово је породица о којој се прича, деца имају неки други задатак, деца су још чиста, немају још приче у којима треба да се крију иза маске. И ми смо имали помоћ да дефинишемо клоновске тачке. Ми смо сви заједно, а на крају останемо сами са собом и за себе. Скинем нос и причам о себи. С носом могу рећи све, и оно о чему размишљам и оно што осећам.”

Петер Харл прокоментарисао је ову причу и рекао је да је његов задатак био да креира улогу клоновог оца. „Имао сам проблем са овом улогом и мислим да се у све уклопила временска димензија. Тек тада сам могао да радим на детаљима, могли смо да уживамо у темпу и у представи.”

Марјута Сламич је изразила задовољство што јој је Мојца дала могућност да остари на позорници. „Мени је то било супер узбудљиво. Могућност трансформације коју имамо у овој представи врло је ретка, свима нам је причинило велику радост, било је важно да можемо на такав начин причати причу. Различити су стилови, причамо причу кроз клонове, кита. То је мени важније од свега у глумачком резону.”

Влатко Илић је подсетио да је публика високо оценила представу. Редитељка **Тијана Грумић** је рекла: „У процесу рада не желим да подривам ауторитет редитеља. Није било шансе да будем у потпуности укључена у овај процес, имајући у виду да се игра у Новој Горици, дошла сам неколико дана пре премијере и тада сам добила текст на којем је рађено. Имам ту срећу да се на овом тексту више пута радило, видела сам како је то изгледало у Новом Саду, а онда и шта је Мојца радила у Горици. Када се сазнало да ће представа бити изведена на Позорју, родила се идеја да преводим, из шале смо кренули да полемишемо о томе, и на крају прихватили, имајући у виду да сам на домаћем терену и да на тај начин можемо да демистификујемо позоришни свет. Углавном нисам на сцени с разлогом јер се не бавим овим послом, али ова представа на сјајан начин откључава овај текст и зато сам пристала да будем њен део.”

Милена Кулић

Стеријина награда за театрологију „Јован Христић”

На састанку одржаном 29. маја 2023. Жири у саставу Бранислава Илић, драматуршкиња и драмска списатељица, Игор Перишић, књижевни теоретичар и критичар, и Александар Милосављевић, позоришни критичар и театролог (председник), одлучио је да Стеријину награду за театрологију „Јован Христић” у 2023. додели **Петру Грујичићу** за књигу *Театар пројектована (антиквентички театар Јована Стерије Појовића)*, издање Позоришног музеја Војводине и Академије уметности Нови Сад.

Стеријина награда за позоришну критику „Миодраг Кујунџић”

Жири Стеријине награде за позоришну критику „Миодраг Кујунџић” у саставу Жељко Јовановић, Жељко Хубач и Мирослав Стајић (председник) на завршној седници, одржаној 26. маја у Новом Саду, донео је једногласну одлуку да ове године Стеријину награду за позоришну критику „Миодраг Кујунџић” равноправно добију:

Дивна Стојанов за критику „Мидлсекс: између античког мита и савремене квир драме” о представи „Мидлсекс” по роману Џефрија Јуџинидиса у режији Јоване Томић (продукција Српско народно позориште и Опенс) објављеној у онлајн магазину IZ OFF-а, 4. јануара 2022.

Светислав Јованов за критику „Шарган, поплава” о представи „Чудо у Шаргану” Љубомира Симовића у режији Јагоша Марковића (продукција Југословенско драмско позориште), објављеној у онлајн магазину IZ OFF-а, 3. јуна 2022.

СТУДЕНТ КРИТИЧАР: 52 ХЕРЦА

„52 херца“ је представа у продукцији Словенског народног гледалишча Нова Горица према драми Тијане Грумић „Најусамљенији кит на свету“. У драми пратимо породицу у којој се сваки од чланова радије обраћа и исповеда публици уместо да разговарају једни с другима. Приказујући њихову отуђеност и усамљеност, Тијана Грумић покушава да бар на тренутак излечи нашу, јер та осећања приказује као колективна.

Режија Мојце Мадон покушава да служи тој идеји, али у томе не успева. Главни разлог њеног неуспеха је што узима Кловна (ког Матија Рупел игра врло харизматично и с одличним комичарским тајмингом) као лик који ће водити публику кроз трагичну причу породице, а из тога произилазе и сви остали проблеми.

Први проблем су драматуршке интервенције (драматургија Јака Смеркол Симонет) као што је промена редоследа сцена која је била неопходна да би публика прво упознала Кловна, како би он могао да нас води даље кроз причу. Због те промене редоследа, гледаоцима је прерано антиципиран трагичан исход приче. Међутим, наредних сат, сат и по времена тај исход се уопште не припрема – тако да на крају трагедија дође изнебуха.

Други проблем је што је однос који Кловн ствара са публиком контрапродуктиван по циљ представе. Кловн с нама разговара, даје нам колаче и сок, прича вицеве и анегдоте; а све то ствара иронијски отклон према самој причи породице. Уместо да се за њих вежемо, ми се од њих дистанцирамо. Из тога произилазе и многе стилске недоследности. Прича коју Кловн прича гледаоцима често делује потпуно неповезано са причом породице. Као да истовремено гледамо две различите представе. Те стилске недоследности значајно умањују јачину сцене кулминације, колико год она била ефектна сама по себи (у питању је креативно редитељско решење – док ликови све дубље тону сами у себе, Кит, ког глуми Ана Фаџини, који је метафора за усамљеност, пева испуштајући застрашујуће крикове и вриске).

Још један велики проблем је трајање. Представа потпуно неоправдано траје преко три сата. Разлог за то су редитељска решења, као што је присуство преводиоца на сцени (Тијана Грумић) која понавља све што Кловн каже, као и предугачке глумачке невербалне игре. Колико год те игре биле креативне и досетљиве, оне коче и оно мало динамичности коју текст нуди. То је такође контрапродуктивно по циљ представе. Уместо да уђу у животе ликова у које су позвани, многи гледаоци цупкају и чекају кад ће из њих да побегну. То је бар био случај са овим гледаоцем.

Димитрије Петровић
Четврта година драматургије
Академија уметности у Новом Саду

ПОЗОРЈЕ МЛАДИХ

ГРЧКЕ ТРАГЕДИЈЕ У ТРОЈА ЕСТЕТИЦИ

На Позорју младих већ смо навикли и стекли извесно очекивање да бар једна представа годишње буде сачињена од драмских монолога из античких трагедија, без обзира да ли су у питању одабрани монолози из једне трагедије или из више њих. Овакво стање ствари постоји због тога што је формат представе састављене од монолога пригодан за глумачки испит, односно добра прилика да студенти увежбају своје глумачке и реторске способности на комплексним античким текстовима. Тако смо и ове године имали прилику да погледамо представу *Бексџво ка себи* која је састављена од монолога из више античких трагедија. У питању је представа *Факултета савремених уметности у Београду, тачније треће године глуме овог факултета, класе професорке Љиљане Благојевић Ковачевић и асистенткиња Калине Ковачевић и Николине Маринковић.*

Фото: М. Блашковић

Представа *Бексџво ка себи* махом је заснована на текстуалној грађи из *Орестиде, Цара Егиде, Антиситоне* и *Медеје*, а конципирана је тако да свако од тринаесторо студената добије прилику да изведе по један монолог. **Ања Динић, Жељана Недељковић, Љубица Икић, Наташа Ласица, Марина Богдановић, Уна Козић, Анђела Тришић, Марија Пенић, Јован Милосављевић, Никола Драгашевић, Лука Голубовић, Сава Милутиновић и Стефан Фишер** смењују се у игрању великих грчких јунака, уз страст, патњу и узвишену одлучност које карактеришу њихове ликове, с обзиром на то да су одабрани драмски најпотентнији делови трагедија. У глуми студената може се приметити јасна и увежбана дикција, као и увежбана техника проживљавања емотивних стања трагичких ликова. Примећује се и вештина колективног рада будући да, док један студент изводи монолог, остали допуњују сцену уз једноставну кореографију и звучне ефекте које стварају својим гласовима. У одређеним деловима представе уочава се преглумљавање, те је јасно да је остало још простора за рад на суптилнијем глумачком изразу.

Кичаст визуелни идентитет представе *à la Троја* оличен је у белим хаљинама у које су сви студенти обучени, као и у

slow-motion сцени битке између Полиника и Етеокла, са све играчкама мачева, копаља и штитова. Овакав визуелни идентитет одударе од озбиљног тона у ком студенти изводе монологи, а остаје нејасно и да ли је кич коришћен само као пука и недовољно промишљена декорација или се можда користи на иронијски начин.

Ипак, ако публика успе да занемари китњасте и недовољно промишљене визуелне елементе, моћи ће да се фокусира на заиста темељан и промишљен глумачки рад на монолозима из античких трагедија.

Борисав Матић

Ш КАО ШЕКСПИР, Ш КАО ШПАГА

Факултет савремених уметности на Позорју младих извео је представу „Роз, Вил, Гил“ што је уједно и дипломска представа 3. године глуме у класи професора Слободана Бештића и Дубравке Ковјанић. Представа обједињује Стопардов апсурдни комад „Розенкранц и Гилдестерн су мртви“, Шекспирову пасторалу „Сан летње ноћи“ и трагедије „Магбет“ и „Хамлет“.

Фото: М. Блашковић

Микс Стопардове драме и Шекспирових текстова дао је прилику младим глумцима да се опробају у различитим жанровима и како је написано у афиши, њихов задатак био је да савладају „специфичне задатке, са којима се до тада нису сусретали, као што су на пример, стих, напоран и експресиван физички покрет уз високу концентрацију на унутрашњу радњу и јасан говор.“ У том контексту Стопардова драма послужила је као оквир, идејно занимљив, али слаб у егзекуцији, за приказивање исечака из Шекспирових драма. Роз и Гил, глумци који пролазе кроз процес иницијације у глумачку професију, прво су са својом трупом упризорили „Сан летње ноћи“ у двадесетак минута. Одабране сцене одлично су осликале приказ читавог наратива пасторале. Овај део представе послужио је глумцима (Михаило Ракочевећ, Небојша Прибићевић, Александра Обрадовић, Давид Вефић, Петар Петровић, Хелена Ђуровић, Ања Милосављевић, Миона Бојковић, Снежана Ерић, Тамара Бардак) као физички полигон уз који ће са мањом или већом мером успети да артикулисано изговоре Шекспирове

стихове. Публику су бескрајно забављале реплике изговорене у скоку, у пози шпаге, док се трчи... Ово је спречавало већи фокус на текст и говор, али је демонстрирало изузетну енергију и физичку спремност младих глумаца. Други део упризорио је кључне сцене „Магбета“ (поред наведених глумаца и Ивана Радоман, Бојана Урошевић, Николија Стојковић) у којима су били присутни елементи театра сенки. Магбетов монолог у изведби Небојше Прибићевића био је изузетно снажан, емотиван и успео је да прикаже Магбетову промену и лудило у кратком времену.

Последњи део бавио се припремом глумачке трупе за изведбу „Хамлета“. Одабрана је сцена Мишоловке где је уз нараторку изведена представа под маскама. Уз дозу хумора у пантомими и ауторитативног наратора настала је духовита сцена. Све у свему, глумци су показали да владају различитим жанровима, да са лакоћом прелазе у друге ликове и што је најважније показали су огроман труд и вољу.

Дивна Стојанов

ТРИ НОРЕ И ДВА ХЕЛМЕРА У ЈЕДНОЈ КУЋИ ЛУТАКА

С обзиром на чињеницу да је често проблем пронаћи одговарајући драмски текст као предлог за глумачки испит, узимајући у обзир да је неколико година уназад број студенткиња глуме већи од броја студената, неретко се прибегава концептима у којима жене глуме мушке ликове. Овај проблем веома успешно превазишао је професор глуме Жељко Митровић на Академији умјетности Бања Лука (Република Српска, Босна и Херцеговина). За испитну представу на другој години глуме где је тема и задатак студената лик, његово изучавање и грађење, одабран је текст „Нора – луткина кућа“ Хеника Ибзена, с тиме што протагонисткињу Нору тумаче три глумице (по редоследу појављивања, али истоветног талента, убедљивости и тачности: Олга Скерлетовић, Анђела Ракочевећ и Дуња Поповић), а њихова смена дешава се на почетку сваког чина. Физичка промена глумице је такође оправдана и драматуршки с обзиром да Норин лик доживљава унутрашњу промену почетком сваког чина.

Фото: М. Блашковић

Прва Нора је апсолутно савршена слика и прилика жене из добро скројених комада 19. века – смерна, скромна, сервилна, детињаста, незрела и пасивна. Смисао њеног живота је да добије потврду мушкарца. Друга Нора указује нам се након што откријемо да она ипак није „савршена“ жена, да уме да направи преступ и прекрши закона. И на крају трећа Нора, дистанцирана од свог мужа, хладна, освешћена и храбра. Све три глумице донеле су на сцену нови увид у Норин карактер, али су се и веома добро надовезивале на пут који је претходна глумица започела.

Што се тиче Нориног мужа, адвоката Хелмера у тумачењу **Илије Ивановића** и **Милоша Ђебића**, обојица су се трудили да задрже идентичне покрете и понашање. Нарочито се истицао лик болесног доктора Ранка (**Алекса Ђорђевић**) који је успео да од свог лика, интелектуалца, смртно заљубљеног у Нору, направи комчини карактер, али са тачним осећајем мере. Правник Кругстад (**Марко Шукало**) деловао је озбиљно и уздражано, те је и његова промена на крају, када се споји са Линдом (**Катарина Рендић** и **Анђела Тасић**) изведена изврсно и произишла је органски из приче.

Представа је у потпуности постављена у натуралистичком кључу, а сценографија је стереотипни стан више класе из 19. века. Ибзенев текст допушта благе интервенције у домену скраћивања, али је разумљиво да драматуршки рад није био у фокусу глумачког испита. На пример, последњи Норин монолог могао би бити изведен са већом динамиком да су се избегла понављања и препричавања. Све у свему, млади глумци су показали висок ниво концентрације, изврстан сценски говор и разумевање својих ликова.

Дивна Стојанов

ЈУЧЕ НА ПОЗОРЈУ

Јавно читање драма студената драматургије (II)

ПРОМИШЉАЊА О УЛАСКУ У СВЕТ ОДРАСЛИХ

У инспиративном амбијенту дворишта Академије уметности Нови Сад, јуче је организовано јавно читање радова студената IV године драматургије **Факултета драмских уметности Београд** – пет оригиналних драма и једна адаптација, најмлађе **Софије Димитријевић** (2001, Чачак), студенткиње III године на Катедри за драматургију ФДУ – „**Можеш ти то боље Мишел**“.

Читане су оригиналне драме чији су аутори **Ања Билановић** (2000, Београд), „**Кућица на дрвету**“; **Павле Димитријевић** (1994, Београд), „**Приручник за идеалну породицу**“; **Ана Марковић** (2001, Београд), „**Одрази**“; **Теодора Марковић** (2000, Београд), „**Осећам, нешто се мења**“ и **Андреа Пољак** (2000, Нови Сад), „**Много кул драма**“.

„Два од ових драмских текстова су комедије. О озбиљним проблемима који море младе оне говоре на комичан и сатиричан начин. То су „**Приручник за идеалну породицу**“, са темом популарности друштвених мрежа и „**Много кул драма**“, у којој је реч о пандемији и екстремном начину живота који је она произвела“, рекла је списатељица и драмска списатељица **Тијана Грумић**, која је јуче присуствовала јавном читању студентских радова. Она је нагласила да се готово сви текстови баве темом одрастања, што је и разумљиво и у складу са годинама аутора драма који промишљају и на различите начине проживљавају улазак у свет одраслих. „**Кућица на дрвету**“ бави се траумом из детињства, „**Осећам, нешто се мења**“ је прича о сазревању девојке чији су родитељи проживљавали распад Југославије, а она осећа и трпи последице, „**Одрази**“ су прича о тешкој породичној ситуацији у којој су млади носиоци промена.

Фото: М. Блашковић

Студенти драматургије **Академије уметности Нови Сад** такође су се представили својим драмским текстовима, углавном на сличне теме, попут оних из пера београдских колега. И међу радовима студената Академије уметности Нови Сад једна је комедија, што охрабрује у светлу констатације драматурга наших позоришта да се млади писци и студенти драматургије баве само депресивним, црним темама и да комедија готово и да нема.

Јавно су читане драме аутора/ауторки: **Драгана Ђокић** (1998, Нови Сад), II година, „**Савршено неслагање**“ (радња дуодраме прати двоје младих, Марка, програмера и Тамару, студенткињу психологије); **Димитрије Петровић** (2000, Ниш), IV година, „**Целибатом против Вудстока**“ (комедија у једном чину чија се радња дешава вече уочи Ускрса 1969); **Огњен Родић** (2002, Зрењанин), II година, „**Где је Маја**“ (радња драме прати пет средњошколаца: Марка, Вука, Нину, Владу и Мају који праве представу за крај средње школе); **Бранислав Черњев** (1999, Панчево), IV година, „**Ловци на облаке**“. (доктор права и размажена јединица упознају се на необичном месту – у продавници самоубилачке опреме, ПСО).

Бранислава Опрановић

СУТРА НА ПОЗОРЈУ ЧЕТВРТАК, 1. ЈУН

11.00 часова / Такмичарска селекција

Округли сто: Успаванка за Алексију Рајчић

12.00 часова / Сала Стеријиног позорја (Змај Јовина 22/1).

Трибина: Домаће драмско стваралаштво у светлу актуелних репертоарских политика наших позоришта

Организатори: Стеријино позорје и Удружење критичара и театролога Србије

13.00 часова / СНП, Камерна сцена

Позорје младих

Горан Стефановски: Чернодрински се враћа кући

Факултет драмских и филмских умјетности,
Универзитет Синергија Бијељина (Република Српска,
Босна и Херцеговина)

17.00 часова / СНП, Камерна сцена

Позорје младих

Џефри Хачер: Један Пикасо

Академија умјетности Бања Лука (Република Српска,
Босна и Херцеговина)

19.00 часова / Новосадско позориште/Újvidéki Színház

Међународна селекција „Кругови“

ЛЕПА ВИДА

Текст: Сташа Прах

Режија: Марјан Нећак

Гледалишче Копер /Teatro Capodistria (Словенија);
Словенско стално гледалишче Трст (Италија)

21.00 час / СНП, Сцена „Пера Добриновић“

Такмичарска селекција

ГОСПОЋИЦА

Према истоименом роману Иве Андрића

Режија: Ђурђа Тешић

Народно позориште Републике Српске Бања Лука
(Република Српска, Босна и Херцеговина)

ЛЕПА ВИДА: Ecola. Sono una donna troppo grande ... Она што прејако воли, што превише осећа, што пречесто пита, жели превише. Превише простора заузима својим гласним смехом, својим облинама, својом сензуалношћу. Њено присуство је високо ко дрво, широко ко планина. Њена енергија попуњава сваку пукотину у просторији. Превише простора заузима. Тоо much. Изазива буку својим упорним жељама, својом искреношћу, превеликом чежњом. Жели много, жели све – ту мач среће, ту мач времена за себе, ту мач уживања. Прошла би кроз мутну реку и паклени пламен да би добила то што жели. Ризиковаће све да задовољи чежњу свог срца и тела.

(Сташа Прах, *Lejla Buga*)

ГОСПОЋИЦА: Тајо мој, све сам запамтила, све како си ми рекао на самрти.

„Ни за кога и ни за шта се не везуј.“

Ни за шта сем за сам завјет овај: „Откидај од свих својих жеља, увијек!“

„Приходе и расходе уреди онако како живот каже.“

„Кад те тврдицом назову, схвати то као знак да си на добром путу.“

И још си ми ово рекао: ти си мој велики син, ти ћеш свеово паметно извести, јер не успијева код људи онај ко је издашан и честит, него онај што је способан да не буде ни једно ни друго, а да му људи не могу ништа.

Људи су добри и савјесни само према онима од којих не зависе и ништа не траже, али чим се вежеш и дођеш у зависан положај, све престаје, Бог и душа, род и пријатељство, образ и обзир... бог и душа, род и пријатељство, образ и обзир...

(Госпођица, према истоименом роману Иве Андрића)

